

sări peste prag ; ceea ce e totuși imposibil, fără a străbate metodic drumul lung și dificil spre asimilarea gândirii teatrale autentice înnoitoare. În teatru bîntuie nostalgia montării „ieșite din comun”, fascinația soluțiilor în sine. Pe fondul acestei stări de spirit, *Neînțelegerea* — accident de parcurs pricinuit de o eroare de concepție regizorală pînă la urmă neelucidată — a căpătat o nejustificată aurcolă de experiment teatral modern. Iată un complex de împrejurări cînd e nevoie de tact și discernămint, pe de o parte, pentru a nu descuraja inițiativa spontană — sarea vieții ! — pe de alta, pentru a le da cea mai bună utilizare. Ca sursă de prospețime și ca atelier de autoperfecționare, studioul ar merita să stea acum în centrul preocupărilor. E momentul ca cineva — în stare s-o facă — să se consacre sistematic răspunderii de ghid spiritual și profesional al tuturor bunăvoiențelor și aspirațiilor.

Dar unde, în ce teatru se întîmplă așa ? Directorii, în majoritatea lor, acceptă activitatea studiourilor cu o indulgență cam indiferentă, nu le oropesc, dar nici nu le prea sprijină. E adevărat că investiția morală la acest capitol nu dă beneficii imediate și spectaculoase, nu se transeră direct în îndeplinirea cifrelor de plan ; în schimb, în timp, e întotdeauna rentabilă, fiindcă-și transferă rezultatele asupra nivelului spectacolului de fiecare seară.

Nu numai despre teatrul din Constanța e vorba...

I. P.

Teatrul Dramatic din Galați

INSCRIȚIE PE O FEREASTRĂ

de Lorraine Hansberry

Cu această nouă premieră, Teatrul Dramatic din Galați dovedește că nu și-a epuizat eforturile acum, spre sfîrșit de stagiune, și că o bună parte din intențiile cu care a plecat la drum sub o conducere proaspătă s-au împlinit. E vorba în primul rînd de valoarea repertoriului, centrat pe o tematică de importanță majoră și de larg interes, e vorba de respectarea programului de elaborare a spectacolelor, deci de o ritmicitate egală, bine cumpănită, e, în sfîrșit, vorba de un evident efort îndreptat spre calitate artistică. La un bilanț al stagiunii gălățene se poate vorbi de un cert progres al activității teatralului pe multe planuri, chiar dacă rămîni totuși destule căi deschise către mai bine ; teatrul e dator să nu le ignore, și, dintre toate, calea spre ridicarea nivelului artei spectacolului se cere avută, mai des, în vedere... În acest context de observații, noua premieră nu face notă aparte, ba chiar, într-un fel le ilustrează, le sintetizează prin calitățile dar și prin minusurile pe care le vedește.

Piesa scriitoarei americane de culoare Lorraine Hansberry s-a reprezentat înția oară acum zece ani. Tot zece ani sînt de cînd autoarea s-a stins pretimpuriu, lăsînd doar două lucrări, inegale ca valoare, dar importante, ambele, în literatura dramatică americană. *Un strugure în soare*, reprezentată și la noi cu ani în urmă — o piesă aspră, lucidă despre condiția oamenilor de culoare, despre demnită și despre frumusețea morală — prevestea un dramaturg de forță și de angajare. *Inscripție pe o fereastră*, a doua și ultima lucrare, păstrează multe din trăsăturile care făceau din Lorraine Hansberry o scriitoare de mare interes. Numai că piesa nu mai are suflul celei dintîi. Această a doua piesă pare să vrea a spune totul despre toate, dintr-o răsufolare. Desigur, rămîne dominantă aplecarea autoarei către problemele epocii sale și lumii sale, către stabilirea și evidențierea influenței apăsate pe care socie-

Mihail Mihail și Liliana Lupan în
„Inscripție pe o fereastră” de Lorraine
Hansberry

tatea — în speță, societatea americană — o exercită asupra destinului individual. După cum evidentă e credința autoarei că omul nu e subjugat prin destin de societate, că e dator să-și croiască singur drumul vieții, împotrivindu-se nedreptății. Sub acest raport, autoarea depășește net platforma colegilor ei de generație, arătând o mai limpede și mai adâncă înțelegere a realităților sociale și umane, atingând cu dezvoltat simț politic zonele cele mai sensibile ale lumii pe care o zugrăvește și plasându-se pe o poziție care e a luptei. Un scris nervos, direct, apăsat se împletește armonios cu o aleasă sensibilitate, cu o căldură nedisimulată.

N-aș vrea să caut o explicație în condițiile tragice în care Lorraine Hansberry își desăvârșea lucrarea, dar *Inscripție pe o țereastră* nu mai are, repet, conciziunea și rigoarea dramatică, a celei dintâi piese. Se desfac prea multe direcții din nodul dramatic, o prea mare aglomerare de destine gravitează pe orbite diferite și care nu se interferează; e o construcție dezordonată, un edificiu, aproape gata, care-și înalță semeț silueta, dar păstrează încă neridicate schelele și resturile de materiale.

Impresia e întărită, cred, și de spectacolul Arianei Kunner Stoica — spectacol corect, în ansamblu bine elaborat, destul de limpede în înțelesurile sale, dar nu îndeajuns de sever față de piesă. Dacă acceptăm ideea imixtiunii în textul dramatic, și o acceptăm în măsura în care operațiunile de imixtiune duc la limpezire și conciziune, nu văd de ce regizoarea nu a îndepărtat părți întregi din materia care în mod evident nu se plasează pe axul principal al conflictului: unele scene ale surorilor Gloria și Mavis, ale lui Davis Ragin, scene cu un dramatism al lor, aparte, izvorit dintr-o problemă aparte, nu secundară, însă lăaturalnică. Ar fi rămas în puternică și statornică lumină drama poetului Sidney și a soției sale, Iris, drama neîmplinirii lor și a zăbaterii lor, și a împotrivirii lor. S-ar fi înțeles mai bine de ce și cum soarta unor oameni cinstiți, curați, demni, e prinsă în păienjeniișul de relații sociale din care nu poate să scape decât cu un preț prea mare pentru a fi plătit de unul singur.

Regizoarea Ariana Kunner Stoica vădește în spectacol oscilații între un stil decis, direct limpede, aplicat la problematica piesei (stil deseori evident în spectacolul gălățean, mai ales pe direcția pe care a urmărit evoluția personajului Sidney) și unele încercări de a împodobi construcția spectacolului cu flori ale fanteziei, flori fără miros însă, pentru că sînt artificiale, cum sînt dansurile introduse în același spectacol. Un anumit grad de dificultate întâmpină regizoarea în stăvilirea pornirilor sale temperamentale, traduse în spectacol prin izbucniri de o violență fără roși, în hiperbolizarea stărilor sufletești ale unor personaje, cu efect dăunător asupra calității unor interpretări. Dind dramei artistice ratate Iris dimensiuni exagerate, regizoarea a condus-o pe Ioana Citta Baciu pe o direcție care nu avantajează nici personajul nici valoarea interpretării, prin doza mare de lamentări melodramatice, Iris părînd mai degrabă o cabotină jalnică și deloc o victimă a unui sistem. O bună parte din substanța autentic dramatică a conflictului s-a risipit, rămî-nîndu-i lui Mihai Mihail să poarte, singur, povara dramei. O face cu bine știutul lui talent, cu inteligență, în limitele unei severe cenzuri de care regizoarea nu e străină, ri-este, dar pe care și interpretul a știut s-o aplice mijloacelor sale, lăsînd să se întrevadă pe fondul unui clocot lăuntric, deopotrivă disperarea tragică și tăria împotrivirii.

Într-o evidentă creștere profesională mi-a apărut Liliانا Lupan, interpreta unui personaj irosit zadarnic, deabusolat, care va sfîrși prin a se sinucide, iar acest moment final interpreta l-a realizat cu o discreție și cu o concentrare lăuntrică cu adevărat remarcabile. Bune prezențe, în roluri destul de incerte au Lavinia Teculescu, actriță de sobrietate și distincție, precum și Eugen Popescu Cosmin, dezinvolt, sigur pe mijloacele sale. Decorul Olimpiei Damian, amestec pestriț de intenții și mijloace, e încă nedefinitiv pentru posibilitățile și perspectivele tinerei scenografe.

Virgil Munteanu

